



Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра економіки підприємства

06-01-198

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання самостійної роботи
з дисципліни **«Інноваційний розвиток підприємства»**
для студентів за спеціальностями 8.03050401 «Економіка
підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною комісією зі
спеціальностей
8.03050401 «Економіка
підприємства» та 076
«Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
Протокол №2 від 20.10.2016 р.

Рівне – 2016



Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» для студентів за спеціальностями 8.03050401 «Економіка підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання / Солодкий В.О. – Рівне: НУВГП, 2016. – 28 с.

Упорядник: В.О. Солодкий, к.е.н., доц. кафедри економіки підприємства

Відповідальний за випуск: Н.Б. Кушнір, к.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства



ЗМІСТ

Навчально-тематичний план дисципліни.....	3
Вступ.....	4
Зміст тем навчальної дисципліни	5
Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи ...	23
Порядок оформлення та подання звіту про самостійну роботу.....	26
Рекомендована література	27

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ**

№ з/п	Назва тем змістових модулів	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Всього	л	пр.	інд.	ср	Всього	л	пр.	інд.	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Основи інноваційного розвитку підприємства											
1.	Інновації і циклічність економічного розвитку	18	4	4	-	15	18	-	-	-	16
2.	Ключові поняття інноваційного розвитку.	20	4	2	-	15	18	1	2	-	16
3.	Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	18	2	2	-	12	18	1	2	-	16
4.	Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	20	2	2	-	12	12	-	2	-	11
Модуль 2											
Змістовий модуль 2. Ринковий механізм інноваційного розвитку підприємства											
5.	Державна підтримка інноваційного підприємництва	20	2	-	-	16	12	-	-	-	12
6.	Маркетинг інновацій	18	2	4	-	14	14	-	-	-	11
7.	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	18	2	2	-	12	14	-	-	-	12
8.	Ефективність інноваційної діяльності	18	4	4	-	12	14	-	2	-	16
Усього		150	22	20	-	108	120	2	8	-	110



ВСТУП

Необхідною складовою ефективного функціонування підприємства в сучасних умовах є забезпечення його інноваційного розвитку, який представляє собою процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації умінь знаходити нові рішення та ідеї у результаті винаходів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем, забезпеченням результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств, ефективністю інвестування в інновації; набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

Вивчивши дисципліну студенти повинні

знати:

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їх державного регулювання;
- стратегії виходу підприємств кризового стану на основі впровадження інновацій;
- інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;
- імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні;
- основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні;

уміти:

- обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;



збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару;

- оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування;
- розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;
- ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;
- економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства.

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи наводять студентам структуру навчальної дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства», включають зміст тем і відповідні запитання по кожній з них, а також перелік питань для поглибленого самостійного вивчення дисципліни.



ЗМІСТ ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Основи інноваційного розвитку підприємства

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку

Мета дисципліни. Предмет і завдання курсу. Характеристика інновацій та інноваційної діяльності. Класифікації інновацій та їх особливості. Циклічність економічного розвитку з позицій теорії інновацій.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Що є метою, завданнями та предметом вивчення дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства»?
2. Дайте визначення терміну «інноватика».
3. Назвіть типи інновацій за Шумпетером.
4. Що таке нововведення?
5. Охарактеризуйте відмінності понять «винахід», «відкриття» та «нововведення».
6. Назвіть та охарактеризуйте відомі Вам рівні новизни.



7. Наведіть класифікацію інновацій за предметним змістом інноваційної діяльності.

8. Класифікація інновацій за сферами діяльності.
9. Класифікуйте інновації за ступенем новизни.
10. Наведіть класифікацію інновацій за масштабом новизни.
11. Інновації та їх класифікація за видом одержуваного ефекту.
12. Класифікація інновацій за ступенем матеріальної відчутності.
13. Сутність циклічності соціально-економічного розвитку.
14. Основні положення теорії інновації щодо циклічності розвитку.
15. Дайте характеристику з позицій теорії інноватики таким процесам: депресія, економічне поживлення, економічне зростання, спад.

1. Метою вивчення дисципліни є:

- а) формування знань та вмінь щодо розрахунку економічної ефективності підприємства;
- б) формування знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їх інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізація ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах;
- в) аналіз проблемних аспектів діяльності підприємства та знаходження оптимальних шляхів їх вирішення;
- г) вірної відповіді не наведено.

2. Завдання дисципліни:

- а)
 - вивчення механізмів управління інноваційним розвитком;
 - забезпечення результативності формування та використання інноваційного потенціалу, ефективністю інвестування в інновації;
 - набуття вмінь обґрунтовувати напрямки інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень;
- б)
 - вивчення методів управління підприємством;
 - зменшення витрат підприємства в умовах інноваційного підприємництва;
 - забезпечення зростання чисельності персоналу та збільшення розміру оплати праці;
- в) а)+ б);
- г) опрацювання на конкретних, максимально наближених до реальних, навчальних задачах шляхів прискорення інноваційного розвитку.

3. Предметом дисципліни є:



- а) принципи, методи та процеси забезпечення зростання прибутковості підприємств в сучасних умовах;
- б) підвищення ефективності функціонування підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- в) закономірності, принципи, методи та процеси забезпечення інноваційного розвитку економічних систем за умов глобалізації економіки;
- г) а) + б).

4. Інноватика – це:

- а) наука, яка вивчає нові форми господарювання та шляхи удосконалення роботи підприємства;
- б) наука, яка вивчає як (проблема), виходячи з конкретних умов та з урахуванням впливу навколишнього середовища (ситуація), здійснювати керування об'єктом управління, щоб у найкращий спосіб досягти визначених ним цілей?
- в) теорія, що вивчає як (проблема), з розвитком суспільства, економіки та ринкових відносин (ситуація) розподілити між усіма учасниками економічного процесу відповідальність суб'єкта управління за визначення правильних управлінських рішень щодо належного керування об'єктом управління – суб'єктом економічної діяльності;
- г) наука, яка вивчає закономірності процесів розвитку, формування новацій, нововведень, механізмів управління змінами, подолання опору нововведенням, адаптації до них людини, використання та поширення інноваційних потоків, інноваційної діяльності, їх вплив на сферу конкуренції та розвиток суспільства в цілому.

5. Типи інновацій за Шумпетером:

- а)
 1. Новий засіб та/або предмет праці.
 2. Новий механізм розвитку.
 3. Новий ринок збуту.
 4. Нові тенденції глобального ринку.
 5. Нові підходи до набору персоналу.
- б)
 1. Новий або вдосконалений продукт.
 2. Новий метод виробництва.
 3. Новий ринок збуту.
 4. Нові методи управління.
 5. Нова сировина, матеріали, чи комплектуючі.
- в)
 1. Новий або вдосконалений продукт.
 2. Новий метод виробництва.



3. Новий ринок збуту.

4. Нова сировина, матеріали, чи комплектуючі.

г) інша відповідь.

6. Нововведення – це:

а) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, але і соціальним ефектом;

б) новий продукт, що займає найбільшу ринкову нішу;

в) винахід, який впроваджується у найкоротші терміни;

г) нові підходи та методи ведення підприємницької діяльності.

7. Види інновацій за предметним змістом інноваційної діяльності:

а)

- продуктові – орієнтовані на створення і використання нових чи удосконалених продуктів у сфері виробництва чи споживання;

- технологічні – нові способи (технології) виготовлення традиційних удосконалених чи принципово нових продуктів;

- управлінські – нові методи, стилі, форми, прийоми управління підприємствами, установами тощо.

б)

- виробничі;

- економічні;

- маркетингові;

- соціальні;

- екологічні;

- правові.

в)

- радикальні (піонерні), що базуються на відкриттях, як правило призводять до створення нових галузей виробництва і споживання, нових ринків, формування нових відносин у різних сферах людської діяльності;

- ординарні – базуються на винаходах або нових рішеннях і вносять істотні зміни у традиційні галузі діяльності;

- поліпшуючі, що базуються на раціоналізаторських пропозиціях і вдосконалюють існуючі продукти, технології, методи управління.

г)

- продуктові (нові чи модифіковані продукти);

- процесні (нові чи модифіковані технології, методи управління, організаційні форми тощо);

- об'єкти інтелектуальної власності (комерціалізовані раціоналізаторські пропозиції, патенти, «ноу-хау», ліцензії,



торгові марки, конструкторська, технологічна та інша документація, корисні моделі, промислові зразки тощо).

8. У відповідності до положень теорії Кондратьєва і Шумпетера, у довгій хвилі розвитку з позиції інноватики, виділяють такі її частини:

а)

1. Розвиток
2. Економічне пожвавлення (базисні інновації).
3. Економічне зростання (поліпшуючі інновації).
4. Депресія.

б)

1. Депресія (технологічний пат).
2. Економічне пожвавлення (базисні інновації).
3. Економічне зростання (поліпшуючі інновації).
4. Спад (псевдоінновації).

в)

1. Стагнація.
2. Фінансове оздоровлення.
3. Економічне зростання (поліпшуючі інновації).
4. Спад (псевдоінновації).

г)

1. Економічне зростання (поліпшуючі інновації).
2. Економічне пожвавлення (базисні інновації).
3. Депресія (технологічний пат).
4. Інтенсивний ріст економіки.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Сутність інноваційного розвитку підприємства. Чинники, які визначають рівень інноваційного розвитку підприємства. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Сутність поняття «інноваційний розвиток».
2. Інноваційний розвиток підприємства та трактування його визначення.
3. Екзогенні (зовнішні) чинники, що сприяють інноваційному розвитку.
4. Ендогенні (внутрішні) чинники, що сприяють інноваційному розвитку.
5. Екзогенні чинники, що стримують інноваційний розвиток.
6. Ендогенні чинники, що стримують інноваційний розвиток.
7. Шляхи забезпечення розвитку суб'єктів господарської діяльності та економіки країни в цілому



8. Назвіть основні трансформації при переході до інноваційного типу розвитку.

9. Визначте принципи роботи підприємства в умовах інноваційного розвитку.

10. На яких рівнях здійснюється управління інноваційним розвитком?

11. Функції управління інноваційним розвитком на мікрорівні.

12. Якими є переваги переходу підприємства на інноваційний шлях розвитку?

1. Під інноваційним типом розвитку, як правило розуміють:

а) спосіб економічного зростання, заснований на постійних і тематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве поліпшення всіх аспектів діяльності господарської системи, на періодичному перегрупуванні ресурсів, обумовленому логікою НТП, цілями і завданнями розвитку системи, можливістю використання певних ресурсних факторів у створенні інноваційних товарів і формуванні конкурентних переваг;

б) економічну систему, засновану на ринковому механізмі, обумовленому логікою НТП та можливістю використання певних ресурсних факторів у створенні інноваційних товарів і формуванні конкурентних переваг;

в) обидві відповіді вірні;

г) інша відповідь.

2. Інноваційний розвиток підприємства – це:

а) розгортання інноваційного процесу, впровадження нововведень (частіше за все, технічного та технологічного характеру);

б) не тільки основний інноваційний процес, але і розвиток системи факторів та умов, необхідних для його здійснення, тобто, інноваційного потенціалу;

в) процес господарювання, що спирається на пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у змінюваних умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту;

г) всі відповіді вірні.

3. Серед основних причин відсутності попиту з боку підприємств на наукові розробки та реалізацію власного і наукового потенціалу, можна виділити такі:

а)

1. можлива на певних етапах збитковість високотехнологічного та наукоємного виробництва (порівняно з торгівельно-посередницькою чи банківською діяльністю);

2. орієнтація на імпорт кінцевого продукту;

3. недостатня обізнаність у сфері управління проектами та ін.;



б)

1. прибутковість підприємства;
2. орієнтація на імпорт кінцевого продукту;
3. недостатня обізнаність у сфері управління проектами та ін.;

в)

1. можлива на певних етапах збитковість високотехнологічного та наукоємного виробництва (порівняно з торгівельно-посередницькою чи банківською діяльністю);
2. глобалізація сучасної економіки;
3. недостатня обізнаність у сфері управління проектами та ін.;

г) інша відповідь.

4. Сприяють інноваційному розвитку такі зовнішні чинники:

а)

- розвиток конкуренції наукоємких товарів;
- збереження науково-технічного потенціалу та державна підтримка;
- розвиток інноваційної інфраструктури;
- відповідні інноваційні заходи;

б)

- наявність фінансових та матеріально-технічних ресурсів;
- здатність сприймати зміни, нововведення, можливість самореалізації;
- розвиток умов творчої праці та матеріальні стимули;

в)

- недостатня кількість та різноманітність джерел фінансування;
- недостатність науково-технічного співробітництва;
- вплив наукових кадрів;
- відсутність інформаційної бази щодо інноваційних проєктів;

г)

- недостатність матеріально-технічної та наукової бази;
- недостатня орієнтація на інноваційну діяльність;
- відсутність матеріальних стимулів;
- орієнтація на усталені ринки та короткострокову окупність та ін.

5. Розвиток суб'єктів господарської діяльності та економіки країни в цілому може бути забезпечений такими шляхами:

а) екстенсивним, який передбачає розширення обсягів виробництва і збуту продукції, характерний для ненасиченого ринку за відсутності гострої конкуренції в умовах відносної стабільності середовища господарювання, пов'язаний із зростаючими витратами ресурсів у багатьох випадках практично вичерпав себе, оскільки наявні ринки заповнені товарами;



- б) інтенсивним науково-технічним – передбачає використання новітніх технологій з метою зменшення собівартості та підвищення якості, та зростання конкурентоспроможності. Перехід відбувався в міру насичення ринків, вичерпання дефіцитних ресурсів, зростання конкуренції;
- в) інноваційним науково-технічним – передбачає безперервне оновлення асортименту продукції і технології її виробництва, удосконалення систем управління виробництвом і збутом;
- г) а)+б)+в).

6. Принципи роботи підприємства в умовах інноваційного розвитку:

- а) ефективність, динамічність, самоорганізація, саморегуляція, саморозвиток;
- б) адаптивність, динамічність, самоорганізація, саморегуляція, саморозвиток;
- в) результативність, динамічність, самоорганізація, саморегуляція, саморозвиток;
- г) продуктивність, динамічність, самоорганізація, саморегуляція, саморозвиток.

7. Перехід суб'єкта господарювання на інноваційний шлях розвитку дозволяє:

- а)
1. Адаптуватися до змін умов господарювання.
 2. Підвищити якість продукції та забезпечувати попит.
 3. Застосовувати стратегію першовідкривача ринку і цінові стратегії зняття вершків.
 4. Посилити ринкові і конкурентні позиції, створити умови для розвитку.
- б)
1. Підтримувати високу ефективність виробництва і збуту.
 2. Зміцнювати фінансовий стан.
 3. Покращити імідж продукції і товаровиробника.
 4. Зміцнювати партнерські зв'язки (зі споживачами, постачальниками, кредитно-фінансовими установами).
 5. Удосконалити організаційну структуру підприємства, підвищити рівень кваліфікації персоналу та відповідно продуктивність праці.
- в) а)+б);
- г) вірної відповіді немає.



Тема 3. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Організаційні структури підтримки інноваційного підприємництва. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва. Науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.

Завдання для перевірки знань з теми

1. На які категорії поділяються ринкові суб'єкти, з огляду на час залучення до інноваційного процесу та підхід до вибору інновації?

2. Які фірми називають венчурними?
3. Що необхідно для створення венчурної фірми?
4. Назвіть етапи функціонування венчурної фірми?
5. Що таке бізнес-інкубатор?
6. Які послуг можуть надавати бізнес-інкубатори?
7. Хто виступає партнерами бізнес-інкубаторів?
8. Назвіть типи бізнес-інкубаторів.
9. Що таке регіональні науково-технічні центри?
10. Дайте визначення технопарку.
11. Назвіть шляхи створення технопарків.
12. Технополіси та їх завдання.
13. Що таке галузеві міжфірмові дослідницькі інститути?
14. Дайте визначення науково-технічного альянсу.
15. Консорціуми та їх діяльність.
16. Що таке спільні підприємства?
17. Які є типи спільних підприємств?

1. З огляду на час залучення до інноваційного процесу та підхід до вибору інновації, ринкові суб'єкти поділяються на такі категорії:

а)

- венчурні підприємства;
- патієнти;
- комутанти;
- віоленти

б)

- експлеренти;
- патієнти;
- комутанти;
- віоленти

в)

- експлеренти;
- патієнти;
- комутанти;



- експлеренти;
- пацієнти;
- зірки;
- віоленти.

2. Для створення венчурної фірми необхідні:

- а) комерційна ідея; суспільна потреба у конкретному нововведенні;
- б) підприємець, який готовий до ризику;
- в) ризиковий капітал для фінансування діяльності венчурної фірми
- г) а)+б)+в).

3. Функціонування венчурної фірми передбачає ... етапів.

- а) 5;
- б) 6;
- в) 7;
- г) 8.

4. Бізнес-інкубатори з'явилися ...

- а) на початку 21 століття;
- б) в кінці 80-х років 19 століття;
- в) наприкінці 50-х років минулого століття;
- г) у 1910 році.

5. Регіональні науково-технічні центри – це

- а) це засоби формування і здійснення регіональної інноваційної політики, спрямованої на забезпечення економічного розвитку регіону;
- б) це засоби максимізації прибутку в перехідних економічних умовах ;
- в) форми інтеграції науки та виробництва;
- г) спільні підприємства, яке здійснюють комерційну діяльність в умовах глобального розвитку.

6. Технополіс - це

- а) об'єднання підприємств на певній території для забезпечення ефективного економічного розвитку регіону та держави;
- б) об'єднання наукових установ для забезпечення ефективного економічного розвитку регіону та держави;
- в) об'єднання наукових, інноваційних науково-технічних парків і бізнес-інкубаторів на певній території для забезпечення ефективного економічного розвитку регіону та держави;
- г) об'єднання глобальних структур і бізнес-інкубаторів на певній території для забезпечення ефективного економічного розвитку регіону та держави.



7. Консорціуми –

- а) тимчасові об'єднання промислового і банківського капіталу для розв'язання складного у науковому, технічному та інвестиційному аспекті завдання, реалізації програми чи великого проекту, учасники якого зберігають свою повну господарську самостійність і підпорядковуються спільно обраному виконавчому органу в тій частині діяльності, що стосується цілей консорціуму
- б) це інститут міжфірмового співробітництва з метою розробки, виробництва або маркетингу продукту, що перетинає національні кордони; передбачає значний внесок партнерів на тривалий період у вигляді капіталу, технологій або інших активів та розподіл відповідальності в управлінні між фірмами-партнерами;
- в) це організаційна форма процесу глобального поширення нових технологій;
- г) інша відповідь.

Тема 4. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

Інформаційно-комунікаційні технології як ключовий фактор інноваційного розвитку підприємств. Показники розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційні тенденції світового ринку інформаційних технологій. Напрямки підвищення ефективності підприємств в умовах розвитку інформаційного середовища.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Назвіть інноваційні тенденції світового ринку інформаційних технологій.
2. Якими є особливості сфери інформаційних технологій, що відображаються на інформаційній політиці?
3. Охарактеризуйте проблеми розвитку інновацій в інформаційно-комунікативних технологіях?
4. Як можна згрупувати показники інформаційно-комунікативних технологій?
5. Що таке інноваційна мережа?
6. Назвіть принципи формування інноваційної мережі?

1. Інноваційними тенденціями світового ринку інформаційних технологій є:
 - а) хмарні обчислення та обробка великої кількості даних ;
 - б) розвиток електронного бізнесу та електронної комерції; мобільність;



в) кібербезпека;

г) а)+б)+в).

2. Сфера інформаційних технологій має ряд особливостей, які відображаються на інформаційній політиці:

а) динамічність, новизна пропонованої продукції і послуг та різке зростання ринку, використання інформаційно-комунікативних технологій забезпечує стратегічні переваги для бізнесу;

б) продуктивність, новизна пропонованої продукції і послуг та різке зростання ринку, використання інформаційно-комунікативних технологій забезпечує стратегічні переваги для бізнесу;

в) динамічність, новизна пропонованої продукції і послуг та різке зростання ринку, ефективність;

г) інша відповідь.

3. Проблеми розвитку інновацій в інформаційно-комунікативних технологіях:

а) плинність кадрів, зниження фондівддачі, відсутність зростання продуктивності праці;

б) недосконалість інноваційної інфраструктури, недостатній розвиток малого та середнього підприємництва, недостатність джерел фінансування та інші;

в) сповільнення розвитку глобальної економіки; падіння фондових ринків, вичерпність вуглеводнів;

г) а)+в).

4. Інноваційна мережа – це

а) складна організаційна та/або міжорганізаційна структура, що забезпечує максимальне використання наявних науково-технічних ресурсів для виробництва і реалізації товарів та послуг, розвитку інноваційного, виробничого та кадрового потенціалу на базі єдиного комунікаційно-інформаційного простору;

б) сукупність підприємств, що забезпечують максимальне використання наявних науково-технічних ресурсів для виробництва і реалізації товарів та послуг, розвитку інноваційного, виробничого та кадрового потенціалу на базі єдиного комунікаційно-інформаційного простору;

в) складна організаційна та/або міжорганізаційна структура, що забезпечує розвиток кадрового потенціалу на базі інтеграції зусиль всіх залучених працівників.

г) правильної відповіді не наведено.

5. Процес формування інноваційної мережі ґрунтується на таких принципах інноваційного змісту:



- а) добровільність учасників в своїх діях; визначення сфери діяльності учасників, їх значення та місця в мережі; орієнтація інформаційних мереж на професійних учасників процесу трансферу технологій; контроль якості вхідної інформації; забезпечення взаємодії національних інноваційних мереж різного рівня із світовими глобальними мережами трансферу технологій;
- б) ефективний розвиток; єдність; визначення сфери діяльності учасників, їх значення та місця в мережі; орієнтація інформаційних мереж на професійних учасників процесу трансферу технологій; контроль якості вхідної інформації; забезпечення взаємодії національних інноваційних мереж різного рівня із світовими глобальними мережами трансферу технологій;
- в) добровільність учасників в своїх діях; єдність; визначення сфери діяльності учасників, їх значення та місця в мережі; орієнтація інформаційних мереж на професійних учасників процесу трансферу технологій; контроль якості вхідної інформації; забезпечення взаємодії національних інноваційних мереж різного рівня із світовими глобальними мережами трансферу технологій;
- г) добровільність учасників в своїх діях; пріоритетність глобальних інноваційних процесів над локальними; орієнтація інформаційних мереж на професійних учасників процесу трансферу технологій; контроль якості вхідної інформації; забезпечення взаємодії національних інноваційних мереж різного рівня із світовими глобальними мережами трансферу технологій.



Змістовий модуль 2

Ринковий механізм інноваційного розвитку підприємства

Тема 5. Державна підтримка інноваційного підприємництва

Мета державного регулювання інноваційної діяльності в Україні і світі. Система заходів, через які здійснюється державна інноваційна політика. Принципи державної інноваційної політики. Методи державного регулювання інноваційної діяльності. Форми підтримки інноваційної діяльності.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Назвіть систему заходів, через які здійснюється державна інноваційна політика у провідних країнах світу?
2. Якими є основними принципами державної інноваційної політики?
3. Назвіть методи державного регулювання інноваційної діяльності.
4. Що таке правові методи державного регулювання інноваційної діяльності?



5. Охарактеризуйте організаційно-економічні методи державного регулювання інноваційної діяльності?

6. Що передбачають методи планування державного регулювання інноваційної діяльності?

7. Поясніть зміст політичних та соціальних методів державного регулювання інноваційної діяльності.

8. Базове та програмно-цільове бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності.

9. Засоби реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

1. Ринкові регулятори без активного державного втручання

- а) забезпечують інноваційне зростання;
- б) не забезпечують інноваційне зростання;
- в) створюють перешкоди для розвитку бізнесу;
- г) інша відповідь.

2. Принципами державної інноваційної політики, серед іншого, є:

- а) орієнтація економіки України на інноваційних шлях розвитку;
- б) формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- в) ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- г) всі відповіді вірні.

3. Система методів державного регулювання інноваційної діяльності:

- а)
 - правові;
 - організаційно-економічні;
 - планування;
 - політичні;
 - соціальні.
- б)
 - правові;
 - організаційно-економічні;
 - планування;
 - ринкові;
 - соціальні.
- в)
 - правові;
 - організаційно-економічні;
 - біржові;
 - ринкові;
 - соціальні.



- фінансові;
- організаційно-економічні;
- біржові;
- ринкові;
- соціальні.

4. Базове бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності забезпечує...

- а) зростання прибутковості діяльності державних підприємств;
- б) фундаментальні наукові дослідження, пріоритетні напрямки дослідження (національна безпека та оборона), розвиток інфраструктури, наукової та науково-технічної діяльності, збереження наукових об'єктів і підготовку наукових кадрів;
- в) зниження показників експорту;
- г) правильної відповіді не наведено.

5. Програмно-цільове фінансування наукової та науково-технічної діяльності здійснюється...

- а) у наразі наявності вільних ресурсів;
- б) уповноваженими державними органами влади за умови зростання ефективності наукової та науково-технічної діяльності;
- в) за результатами оцінки фінансово-економічних результатів заявників;
- г) переважно на конкурсній основі, надається на: науково-технічні програми і окремі розробки за пріоритетними напрямами розвитку, найважливіші прикладні науково-технічні розробки, що здійснюються за державним замовленням і проекти, які виконуються у рамках міжнародного науково-технічного співробітництва.

Тема 6. Маркетинг інновацій

Організаційно-економічні засади впровадження концепції інноваційного маркетингу в діяльність підприємства. Принципи управління підприємством на засадах інноваційного маркетингу. Склад і структура механізму управління підприємством у руслі концепції інноваційного маркетингу, рівні його реалізації.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Дайте визначення інноваційного маркетингу.
2. Які є підходи щодо узгодження маркетингової та інноваційної діяльності на підприємстві?



3. Охарактеризуйте комплекс інноваційного маркетингу.
4. Поясніть схему впровадження концепції інноваційного маркетингу на підприємстві.
5. Що таке управління підприємством на засадах інноваційного маркетингу.
6. Назвіть принципи управління підприємством на засадах інноваційного маркетингу.
7. Охарактеризуйте склад і структуру механізму управління підприємством у контексті концепції інноваційного маркетингу.

1. Під інноваційним маркетингом слід розуміти

- а) концепцію ведення бізнесу, яка передбачає створення вдосконаленої або принципово нової продукції (виробу, технології, послуги, управлінського рішення) – інновації і використання в процесі її створення та розповсюдження вдосконалених чи принципово нових – інноваційних інструментів, форм та методів маркетингу з метою більш ефективного задоволення потреб як споживачів, так і виробників;
- б) новітні підходи до ведення маркетингової політики;
- в) реалізацію підходів соціально-етичного маркетингу;
- г) інша відповідь.

2. Інноваційна культура підприємства – це:

- а) культурні інновації;
- б) культурний розвиток підприємства;
- в) корпоративна культура, яка направлена в своїй основі на інновації, їх постійну генерацію та впровадження;
- г) а)+б).

3. Принципи управління підприємством, які керуються концепцією інноваційного маркетингу:

- а) орієнтації підприємства на інноваційний шлях розвитку, на споживачів, на працівників;
- б) забезпечення максимізації прибутку підприємства при одночасній максимізації добробуту кожного працівника; наукового обґрунтування системи управління;
- в) збереження та розвитку конкурентних переваг, системності, правової регламентації управління, єдності теорії та практики управління, співставлення варіантів управлінських рішень та їх вибору;
- г) а)+б)+в).

4. Під механізмом управління підприємством на засадах інноваційного маркетингу розуміють

- а) складову системи управління підприємством, яка на основі обраної органами управління цілі щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства і досягнення лідерства на ринку, шляхом використання



наявного потенціалу підприємства, забезпечує зниження трудомісткості продукції;

б) складову системи управління підприємством, яка на основі обраної органами управління цілі щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства і досягнення лідерства на ринку шляхом використання наявного потенціалу підприємства, забезпечує реалізацію концепції інноваційного маркетингу та призводить до задоволення потреб і запитів споживачів;

в) комплекс заходів щодо підвищення рентабельності підприємства;

г) вірної відповіді немає.

5. До складу основних елементів механізму управління підприємством у контексті концепції інноваційного маркетингу входять такі підсистеми:

а) цільова, керуюча, забезпечуюча, керована;

б) базова, керуюча, забезпечуюча, керована;

в) інтегруюча, керуюча, забезпечуюча, керована;

г) інша відповідь.

Тема 7. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними

Основні ризики інноваційних проєктів. Класифікація інноваційних ризиків. Урахування ризику при оцінюванні ефективності. Методи аналізу та зниження ризику інноваційного розвитку підприємства. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Що є головним методологічним принципом управління інноваційними ризиками?
2. Назвіть етапи управління ризиками інноваційної діяльності?
3. Якими є основні цілі управління ризиками?
4. Наведіть класифікацію ризиків.
5. Для чого здійснюється аналіз чинників ризику?
6. Що таке кількісна оцінка ризиків?
7. Назвіть методи управління ризиками.
8. Поясніть сутність методу розподілу ризиків.
9. Що таке метод диверсифікації ризиків?

1. Ризик діяльності підприємств та організацій виникає через

а) зростання витрат;

б) підвищення прибутковості;

в) збільшення обсягів виробництва;

г) невизначеність умов і процесів їх роботи.

2. Управління ризиками інноваційної діяльності включає такі етапи:

- а) ідентифікація і класифікація ризиків, їх аналіз і кількісна оцінка;
- б) розробка стратегії управління ризиками;
- в) моніторинг інноваційного процесу і ухвалення тактичних рішень по управлінню ризиками;
- г) а)+б)+в).

3. До основних цілей управління ризиками належать:

- а) прогнозування прояву негативних чинників, що впливають на динаміку інноваційного процесу;
- б) оцінка впливу негативних шляхів на інноваційну діяльність і на результати впровадження нововведень;
- в) розробка методів зниження ризиків інноваційних проектів;
- г) а)+б)+в).

4. Інноваційні ризики – пов'язані з діяльністю

- а) великих корпорацій;
- б) метою якої є реалізація інновацій;
- в) глобальних ринків;
- г) інша відповідь.

5. Кількісна оцінка інноваційного ризику передбачає

- а) збільшення фінансування дослідницької діяльності;
- б) розробку нових алгоритмів аналізу показників;
- в) математичну оцінку міри і ступеня ризику;
- г) залучення провідних фахівців-аналітиків.

Тема 8. Ефективність інноваційної діяльності

Ефективність інноваційної діяльності та принципи її оцінювання. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів. Види ефектів від інноваційної діяльності.

Завдання для перевірки знань з теми

1. Що таке ефективність інновацій?
2. Якими є основними критерії оцінювання інновацій?
3. Що визначають у процесі науково-технічного оцінювання ефектів інновацій?
4. Назвіть принципи розрахунку економічної ефективності інновацій.
5. Які Ви знаєте показники оцінки економічної ефективності інновацій?
6. Назвіть види ефектів від інноваційної діяльності?
7. Охарактеризуйте соціально-політичний ефект інновацій.
8. Поясніть сутність екологічного ефекту від інноваційної діяльності.
9. Що називають економічним ефектом інновацій?



1. Ефективність інновацій – це

- а) показник покращання роботи підприємства;
- б) абсолютний показник;
- в) величина, що визначається конкретно здатністю інновацій зберігати певну кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів із розрахунку на одиницю створюваних продуктів, технічних систем та структур;
- г) інша відповідь.

2. Основними критеріями оцінювання інновацій є:

- а) актуальність, значущість, багатоаспектність;
- б) вчасність, значущість, раціональність;
- в) вартість, вчасність, багатоаспектність;
- г) прибутковість, конкурентоспроможність, відповідальність.

3. Соціальне оцінювання полягає у

- а) проведенні досліджень умов проживання громадян;
- б) прогнозуванні тенденцій зростання соціальних виплат;
- в) визначенні внеску інновацій у поліпшення якості життя працівників та/або населення;
- г) вірної відповіді немає.

4. При розрахунку економічної ефективності слід обов'язково враховувати

- а) зовнішні чинники;
- б) внутрішні чинники роботи підприємства;
- в) курс національної грошової одиниці;
- г) зміну вартості грошей у часі.

5. Науково-технічний ефект

- а) досягається шляхом розвитку науки і техніки;
- б) є результатом науково-прикладних дослідно-конструкторських розробок та їх використання і може бути оцінений фактичним економічним ефектом;
- в) визначається у випадку відсутності соціального ефекту від інновацій;
- г) інша відповідь.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для забезпечення ефективного засвоєння теоретичного матеріалу та практичних навичок студент повинен доповнювати аудиторну роботу з викладачем самостійним вивченням окремих аспектів навчальної дисципліни. Формами організації самостійної роботи студентів при вивченні матеріалу дисципліни є: опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу; підготовка до поточного контролю теоретичних знань; підготовка до



лабораторних занять, систематизація вивченого матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання з підготовкою рефератів з дисципліни. Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи для студентів за спеціальностями 8.03050401 «Економіка підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної форми навчання становить 33% до 67%, заочної – 11% до 89%.

Для поглиблення знань з окремих питань навчальної дисципліни студент повинен самостійно опрацювати низку літературних джерел та відобразити результати своїх вишукувань у вигляді сформованої письмової роботи.

Теми та питання для самостійної роботи

№ з/п	Тема самостійної роботи	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
			Денна форма	Заочна форма
1.	Інновації і циклічність економічного розвитку	Мета дисципліни. Предмет і завдання курсу. Характеристика інновацій та інноваційної діяльності. Класифікації інновацій та їх особливості. Циклічність економічного розвитку з позицій теорії інновацій.	15	16
2.	Ключові поняття інноваційного розвитку	Сутність інноваційного розвитку підприємства. Чинники, які визначають рівень інноваційного розвитку підприємства. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком.	15	16
3.	Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Організаційні структури підтримки інноваційного підприємництва. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва. Науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.	12	16

4.	Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	Інформаційно-комунікаційні технології як ключовий фактор інноваційного розвитку підприємств. Показники розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційні тенденції світового ринку інформаційних технологій. Напрямки підвищення ефективності підприємств в умовах розвитку інформаційного середовища.	12	11
5.	Державна підтримка інноваційного підприємництва	Мета державного регулювання інноваційної діяльності в Україні і світі. Система заходів, через які здійснюється державна інноваційна політика. Принципи державної інноваційної політики. Методи державного регулювання інноваційної діяльності. Форми підтримки інноваційної діяльності.	16	12
6.	Маркетинг інновацій	Організаційно-економічні засади впровадження концепції інноваційного маркетингу в діяльність підприємства. Принципи управління підприємством на засадах інноваційного маркетингу. Склад і структура механізму управління підприємством у руслі концепції інноваційного маркетингу, рівні його реалізації.	14	11

7.	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	Основні ризики інноваційних проєктів. Класифікація інноваційних ризиків. Урахування ризику при оцінюванні ефективності. Методи аналізу та зниження ризику інноваційного розвитку підприємства. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.	12	12
8.	Ефективність інноваційної діяльності	Ефективність інноваційної діяльності та принципи її оцінювання. Основні показники економічної ефективності інноваційних проєктів. Види ефектів від інноваційної діяльності.	12	16
Усього годин			108	110

ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТУ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ

Звіт про самостійну роботу складається у вигляді письмової роботи, в якій вказуються завдання, розкривається їх зміст та обов'язково наводяться посилання на використані джерела інформації.

Звіт оформляється, як правило, у друкованому форматі. Текст друкують на одній сторінці аркуша формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали, шрифтом 14пт (шрифт Times New Roman).

Текст роботи необхідно оформляти, залишаючи поля зліва 25 мм, справа — 15 мм, зверху — 20 мм, знизу — 20 мм.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Наступною сторінкою є зміст, в якому вказується перелік розглянутих питань із обов'язковим зазначенням номерів сторінок, на яких розміщено відповідні питання. Основна частина звіту – це коротке



відображення розглянутих питань. Питання нумеруються арабськими цифрами і виносяться в зміст. Необхідними складовими звіту є вступ та висновки.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці, які наводяться в звіті, необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розглянутого питання. Таблиці нумерують послідовно в межах розглянутого питання. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номеру питання і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад. «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого питання). При переносі частини таблиці на другий аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над перенесеними частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах питання. Номер формули складається з номера питання і порядкового номера формули в межах даного питання, між якими ставлять крапку. Номер формули пишуть справа на рівні самої формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього питання).

Завершується звіт списком використаних джерел. Загальний обсяг звіту – 15-20 сторінок.

Виконаний звіт подається викладачу у терміни згідно з графіком навчального процесу, але не пізніше ніж за два тижні до початку сесії.

Рекомендована література

Основна

1. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 394 с.
2. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Т. Г. Дудар, В. В. Мельниченко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
3. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2010. – 334 с.

Допоміжна

1. Атаманова Ю. До питання створення механізму правового регулювання НІС України / Ю. Атаманова // Інтелектуальний капітал. – 2011. – № 4. – С. 41–48.

2. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: монографія / П. Т. Бубенко. – Х.: НТУ "ХПІ", 2002. – 316 с.
3. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
4. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2013. – 308 с.
5. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посібн. / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. – 278 с.
6. Інноваційний розвиток економіки та напрямки його прискорення / В. П. Александрова, Ю. М. Бажал, О. О. Лапко та ін.; за заг. ред. В. П. Александрової. – К.: ІЕПР НАН України, 2008. – 77 с.
7. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. док. екон. наук, проф. Л. І. Федулової. – К.: "Основа", 2007. – 552 с.
8. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. С. М. Ілляшенка. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. – 728 с.
9. Мешко Н. П. Механізм управління інвестиційно-інноваційним потенціалом: макrorівень: монографія / Н. П. Мешко. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2011. – 272 с.
10. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: монографія / І. А. Павленко. – К.: КНЕУ, 2007. – 48 с.
11. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія; за заг. ред. С. М. Ілляшенка. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2012. – 582 с.
12. Соціогуманітарний аспект інноваційно-технологічного розвитку економіки України / Л. І. Федулова, С. В. Захарін, М. С. Данько та ін.; за ред. Л. І. Федулової. – К.: Ін-т екон. та прогнозування, 2007. – 472 с.
13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / за заг. ред. В. І. Полохала. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
14. Федулова Л. І. Інноваційна економіка / Л. І. Федулова. – К.: Либідь, 2008. – 478 с.